

T
am

M a h j a s w e e f a

diwpað'fmitais gads

1867.

No 1 lĩhds 52.

R i h g a,

drikkēts un dabujams pee bilschu= un grahmatu=drikketaja Ernst Plates,
pee Behtera hasnizās.

VALSTS BIBLIOTĒKA
Iev. 433. 434.

1957.

Latvijas Valsts bibliotēka

18081

No Zensures atvechlēts.

Rīgā, 22. Dežember 1867.

Rahditajs,

kahdi raksti un rakstitaji ir Mahjas weefi 1867tā gaddā.

A.	Andeles siinas. Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52.	
	A. A. C. C. Sobhgalla faktami wahrbi . . .	Nr. 38.
	" " " " No Bihriinmuischas . . .	" 41.
	A. A.—Ing. Stahstinsch . . .	" 37.
	" " " " Woi ta bij Deewa nolitschana? . . .	" 38.
	A. Bergmann. No Bihrawas, Dserwes ftoh= las Kursemmē . . .	" 7.
	A. L. Atbildes . . .	Nr. 10, 33.
	" " " " Laffitajeem par sinnu . . .	Nr. 19.
B.	Bes parafsta. Par wehrā litschanu . . .	" 1.
	" " " " Norahdischana to 3schā Janw. f. g. lohsetu pirmo lohsefchanas 5 procentu naudās u. t. pr. . .	" 3.
	" " " " Usalzināschana preefch tahs Au= jorkā buhwejamās bajnizās . . .	" 8.
	" " " " No Pohku semmes . . .	" 7.
	" " " " No Pehterburgas. No Kerjones gubern. . .	" 41.
	" " " " Us balles . . .	" 9.
	" " " " Gramatu siinas Nr. 8, 11, 12, 13, 15, 17, 19, 24, 25, 29, 31, 33, 35, 37, 38, 40, 46, 47.	
	" " " " Drohsch wihrs . . .	" 10.
	" " " " Lappas gudriba . . .	" 29.
	" " " " Johks ar wahrdeem . . .	" 23.
	" " " " Gudris spreedums . . .	" 24.
	" " " " Sawada fahrfschu fpehleschana . . .	" 25.
	" " " " Lautas dseefma . . .	" 25.
	" " " " Peewilts wiltneeks . . .	" 27.
	" " " " Par sinnu . . .	Nr. 28, 30.
	" " " " Bruhschu semme un zittahrteja Hefu Kursirita walsts . . .	" 33.
	" " " " Diwidemmit peezu gaddu fwehtti . . .	" 37.
	" " " " Labba pekna preefch seemas . . .	" 44.
	" " " " Rabbadšiba Franzijā . . .	" 46.
	" " " " Peeka drohschiba naw labba . . .	" 47.
	" " " " Daktera ffunste . . .	" 48.
	" " " " Kreewu meera-teefneffis . . .	Nr. 49, 51.
	" " " " Rā warr affinis aisturreht . . .	" 48.
	" " " " Rā warr wezzu sweestu attal prifschu pataifst . . .	" 49.
	" " " " Aloroforms . . .	" 50.
	" " " " Sw. Jahna bajnizā . . .	" 51.
	" " " " Laure un Swilpis . . .	" 47.
	Braunschweig. Draugs un beedris . . .	" 5.

B.	Braunschweig. Jauna zeitunga . . .	" 11.
	Buiwa Schkirfanahs deena . . .	" 15.
	" " " " Es juhs nepamettischi bahrinus . . .	" 20.
	B. J. Rosenberg. Ihsa pamahzifchana, tā aitas jakohpi . . .	Nr. 17, 18, 19.
	Brtm. Tittuschas feemas flawa pee Indija= neescheem . . .	Nr. 22.
	" " " " Brandwihna glahsē wairak zilweku no= fliht . . .	" 25.
	" " " " Galla-mehrkiš . . .	" 27.
	" " " " Ahtra dšhwofchana . . .	" 31.
	" " " " Sainneeki mahzaites. Bit wezas warr fivis palitt? . . .	" 32.
	" " " " mihtlas usminneschana . . .	" 38.
	B. . . a. Arnold Nerlinsch . . .	Nr. 45, 46, 48.
	" " " " Sinnas . . .	" 6.
	" " " " Atbildes . . .	Nr. 6, 7, 11.
	C. Balbus. Padohmi preefch jaunuszeltēem pagasta wezakeem . . .	" 7.
	C. S. Aita eet fuhdseht . . .	" 9.
	C. F. S. Gij jel, dehlis, ffohlā! . . .	" 9.
	" " " " Augsti zeenigam un mihtotam wez= tehwan, Dr. K. K. Ulmann . . .	" 10.
	" " " " Dse Bull . . .	" 11.
	" " " " Smeeklu stahstini . . .	" 12.
	" " " " Mihtlas . . .	" 13.
	" " " " Rā Beipus esars zehlees? . . .	" 14.
	" " " " Rohje . . .	" 19.
	Eduard Maria Ettingeris. Ettinger teikums par tahdeem zilwekeem u. t. pr. . .	" 23.
F.	Fr. Mühlberg. Jaunu ehrgeku eefwehtisch. Lepna freilene. . .	" 33.
	" " " " Jaunas bajnizās eefwehtischana Limbaschu-Katrihnes draudse . . .	" 50.
	Fr. Horst. Nelezees fewis no fwešchineeka peemiltees . . .	" 50.
	Fr. Mbrg. Wissejees . . .	" 51.
G.	Gramatu siinas: . . .	Nr. 49, 50, 52.
	—ng. Warri matti, ihs padohms. . .	Nr. 51.
S.	Kas peederr pee Widsemmes wifskleelatahm waijabšibahm . . .	Nr. 1.
	" " " " Par dšintu mahju pirkšchanu. Nr. 2, 7, 9, 21, 29, 35.	
	" " " " Par sirgu gaffas ehšchanu. . .	" 4.
	" " " " Rā taggad Seemek=Amerikā jabeedrotahm . . .	" 5.
	" " " " břihwalstini klahjabs? . . .	" 18.
	" " " " Indijaneefchi Amerikā. . .	" 18.

S.	Wai ar misijones darbu Indijā eet us preefšu?	19.
"	Schibdu Messijas jeb Messijasa familija.	21.
"	Mekiko.	24.
"	Eiropa wai Amerika?	26.
"	Dschefferjon Dahwis.	29.
"	Wahzjemme un Franzija.	36.
"	Randijas falla.	37.
"	Luffehns.	Nr. 42, 44.
"	Plates laika gramata 1868.	50.
"	H. Allunan. Par sinu.	18.
J.	J. G—t. No Kronstattes.	7.
J.	G—t. Lehwa mihlestiba.	18.
J.	W—tz. Dahrga tulpite.	8.
J.	Sp. Darbs un darba wehtiba.	9.
J.	Thr. Spohls.	12.
J.	Trn. Dsirdejums un redsejums.	12.
J.	Zimse. Derrigas gramatas.	14.
J.	Z. Baijadšiga un wisseem derriga gramata	23.
J.	R. . . . . r. Ilgošchanahs pehz pawaffaras	15.
J.	W—t. Uhdens spehls un leddus gohds, zilwekam bij Deewa sohds.	21.
J.	Gailit. Us to stohlmeisteram ir wairat pee behrnu mahzischanas jaluhko?	23.
J.	Thr. . . . . r. Pastahwiga mihlestiba.	24.
J.	Thr. Ruhstas brohstas.	26.
"	Tit ihš tit garšch. Ntreebeja alga.	26.
"	Kaimigs saldats.	26.
"	Behdigs notiktums.	31, 32.
J.	D. j. . . . . g. Semmes dallischana.	28.
J.	Lohr. Dseedachanas swehtti Jaunpik.	29.
Jakob	Demand. Gohda-swehtti.	36.
J.	R. Preeka waffars.	40.
J.	Dhjolinsch. Luhgšana.	40.
J.	R. Par Jggunu semmes stohlmeisteru fanahschanu Willandē.	49.
K.	K—rs—n. Wilsu lohki Sierra Newada meschā	
"	Kalifornijā	1.
"	Besdeewigs dehls.	2.
"	Meitas tā pukles.	2.
"	Leddus pilš.	4.
"	Laupitaji swehri.	15.
"	Laffigalla.	16.
"	Aluffu zeeschana.	16.
"	Sarunaschanahs pawaffara.	16.
"	Gabbalinsch par meitās-eeschānu.	21.
"	Nepateiziba.	34.
"	Lutters.	35.
"	Draudšiba.	39.
Nr. . . . . t.	Par wezjeem laikeem.	Nr 11, 12
Kbst.	Sokrates nahwe.	27.
"	ekur jahgers.	13.
K.	Preezaitees.	16.
"	Latiweeschu kaušchu deefmas un singes.	18.
"	Sarunna stary puisti un meitu.	19.
"	Drukstas walne.	23.
"	Turrees sawā tautā.	24.
"	Wissu stittatais zilweks. Lagstigallai.	26.
"	— kalpu desmitneeks. Kalpu dšihwes apdseedatais	27

K.	R. fainneeka atbildes	37.
K.	No Dsehrbenes draudses.	35.
K. D—n.	Zerribai.	41.
K.	Par runnu dseefmahm.	43.
"	Semmes semma labrta, ko ta zeff.	45.
L.	L. . . . . l. No Weetolwas.	41.
M.	M. Z. Sehjas padohmi preefšch isprohweschanas.	20.
"	Par weenu draudses stohlu, kas leelā	
"	Parihšes leetu Israhdischanā redsama,	23.
M. w. apg.	Laffitajeem par sinu.	26.
"	Par sinu.	27.
"	Sinuas un atbildes.	41.
M. R.	Sudraba kahsas.	52.
N.	—n— No Kurjemmes.	32.
—n—	Pehters un Tschaukste.	24.
—nt—	(S. fainn.) Saimneeku dšihwes apdseedatais.	28.
O.	O. P. Selta kahjas	17.
P.	Pehters un Tschaukste Nr. 2, 6, 7, 10, 13, 16, 24, 31, 34, 36, 45, 48 52.	
P. B—sky	Pateiziba un luhgšana.	6.
"	Pehter Maltauneeks. Mita wehl naht kuhdseht.	16.
P.	Krumberg, Nodohmaschana	17.
"	Peelikkums.	42.
Pitšch.	Humorists no Walmeezas.	47.
"	Humorista aishildinashchanahs.	51.
R.	R. S. Gehgeris un sweineeks, jeb: tā tu man, tā es tew.	2.
—rs.	Augsti zeenijama bislapa Dr. Umanna gohda swehtti.	3.
"	Nahditajs — Goegingera.	6.
R.	Jauna gramata.	20.
"	Keisera spreedums.	22.
"	Kurram taisniba.	43.
"	Par šcha gabda pfauschānu Eiropas semmes un Seemet-Amerikā.	46.
R. Th.	Napoleons III. taggadeis Franzijas Keisers.	Nr. 25, 26.
"	Par lohpu barribu.	51.
S.	S. . . . . rz. . . . ., Sibirijā. Ne kas nau tit fleppen darrihts, la nenahktu gaismā.	4.
"	Simeon D. Sagts un ais ween rohtā dabhuhts.	14.
"	Weens turwis!	19.
"	Tschiggani labdā Widsemmes apriakā	35.
Strbg.	No Dohles draudses.	27.
"	Widsemmes stohlmeisteru konferenze.	30.
Starl.	Jaunas stinneeku tohppejas Nihgā Nr 30, 31.	
Salling.	Wahzjemme ar saweem jaukumeem. Nr. 38, 40, 41, 42.	
T.	T. B. Par semmes tohpšchānu.	12.
"	Th. jil tuwu man mans gals jau tlachtu?	39.
W.	W. Zeltineeks un fainneeks.	Nr. 5, 6, 13.
"	Wttbrg. Par nahkameem laikeem	13.
"	W—f. Pawajzschana.	34.
X.	X. g. Drauga padohms.	5.
"	Wehl par brijw-taischānas swehtteem.	18.

N°. 1.

Birmdeenâ 2. Janwar

1867.

Sweiks, jaunais gads!

Ar schehliga Deewa palihgu effam eekahpuschi jaunâ gaddâ eefschâ. Deews wehl usturrejis ralfittajus un lassittajus un tadeht gan japreezajahs, la ar pilnu preezigu un pateizigu firdi warram jaunu gaddu apswetznacht. Labbi tam zilwekam, kas wezzu gaddu warrejis atstah ar meerigu firdi un ar tahdu apstinnaschanohs, la tas nobsihwohts gads winnu teefas-deenâ Deewa preekschâ neapfuhdsehs wis. Laimigs tas, kas zil ween spehdams, strahdajis to darbu, us to Deews winnu schinni pasaulê subtijis un lam darhs isdeweess Deewam par flawu un gohdu un tuwakeem par labbu un swehtibu. Tahds jau patz arri bes swehtibas nebus palizzis. Un kad arri behdu mahkon pah winna galwu liddinatohs, winsch tomehr paliks meerigs un Deewam farus zekus un buhschanu pawehledams, preezigi scho jaunu gaddu apswieks, sinnadams, la winnam nefas nenotizzis, la ween, to Deews nolizzis. Meerigs un preezigs winsch kerses pee faweem darbeem un katru tam wehl peeliftu muhscha deenu swehtidams eefahks. — Sinnams, la zittadi ap firdi warr buht tahdam, to wezzais gads apfuhds un to dauds firds pahmeschanas beedina un draude. Tahdam jau nestinnam zittu labbaku padohmu doht, la scho: noluhds Deewam farus wezzus grehkus un apnemmees zeeti wiffas nahlamas deenas ta leetâ list, la ar to wehl warri par labbu greest, to effi darrijis flitti.

Deews, tas wiffu-spehzigais un wiffu-schehligais Lehws, kas ween spehji wiffu labbu peeschkirt pehz sawa labba prahta, tas lai mums wiffeem dohd to, kas mums labs un derrigs!

Kad schinni gadda eefahkumâ atkal apstattam to plaschu pasauli, kas mums preekschâ, tad arri pah dauds semmehm janopuhshahs un jafalka: „Kad jel tu schinni paschâ laikâ wehl to apdohmatu, kas pee tawa meera waitjadfigs!“ — Muhsu mihtâ tehws semmitê wiff, gohds Deewam, eet pa labbu zekku; nahburgs Wahzsemme wehl kibbles deesgan ar islihdsinaschanohs pehz pabeigta affinaina tarra; Italiâ wehl behdas, nesaderreschanas un bailes deesgan; Franzia keiseram dauds ruhpes, la islihdsinacht darrireschanas, kas tam jajukufshas Englandê notikufshas daschas nelaimes kalnôs, us juhraz, zaur uggungrehthu un t. pr.; Spaneeschos dumpis kwehlo; Turkos dumpja karschs plohsahs un eet leelumâ; Amerikas sabeirotas walstes apfuhds sawu presidenti; Mexikas keisers wehl reis atsperrahs sawâ spehtâ un grihb wehl prohweht sawu nihdamu walsti faturreht kohpâ un t. pr. Tadeht netruhks wis schinni gaddâ daschadu wehrâ leelamu sinu, to ralfiht un to lassihht.

Gekschemmes sinas.

No Nihgas. Katrà leelâ pilkschta beesi ween to peedshwo, la laudis nabbagodami peestahjabs pee durrihm, un schehlojahs un teizahs, la teem tahda un tahda nelaimê usgabjuse, la nodegguse mahja ar wiffu nabbadsibu, nomirris lahds behrns, woi tehws jeb mahte, to nabbadsibas deht newarroht paglabbaht, jeb tee gluschi klaji apsagti un tadeht luhdsahs mihslestibas dahwanas, lai warretu dauds mas la sawu dsihwibu us preekschu wilkt. Bet fur nu labprahigeem dewejem ikreis buhs laiks, luhdsaja eemeflu ismefleht, woi taifniba woi melli? Un kad

tabdi zilweli nebuht nebihstabs pascha Deewa swehtu wahrdu peeminnedami swehrecht, la wianni taisnibu runnajohht un turklaht gauschas affaras raub, tab jau driht jatizz un retti ween tabds bes dahwanas teel atraidihts. Bet so blehdiga pasauale behda par grehtu un par kaunu! Jau daudsreis tas peedsihwohts, ka leelaka dalka schahdu luhdseju irr wiltigi blehschi ween, kas wiltus eemeflus isdohmadami, us to ween tiblo, no zittu kauschu sweedru augteem barrotees un ka tee irr libdsinajami ihsteem sagteem un laupitajeem. Tabdi blehschi patehre neleetigi tabs dahwanas, fo ihsteem un pateefigeem nabbageem waijasetu dabuht. Ta nefenn te Nihga peenahza blehdigu seewu, kas labbi deesgan apgehrbusehs jau dauds deenas pa nammeem un pa kophmannu bohdehm apfabrt staigajuse un gauschas affaras raudadama schelofusehs, ka wiinnat nupat peezi rubti effoht pasuduschchi woi nosagti un gauschi luhdsahs, lai palihdsioht wiinnat to stahdi jel ka islibdsinaht, jo wiinna nedrihtstohht mahja eet un sawam bahrgam wibram pabr to stahdi fo fazzihht. Sinnams, ka wiltineezei tas labbi isdewahs til ilgi, kamehr gaddijahs tahda weeta ee-eet, fur preelscha atraddahs weens tabds fo wiinna jau agraf ar to paschu luhgschanu bij apmahnijuse.

No Zaggannu-semmes. 30ta Nowember p. g. Weissensteines pilsehtneeki swehtija to deenu, kad 600 gaddi pagahjuschchi, kamehr wiinnu pilsehta dibbinata. Toreis Wahzu kolonisti 126sta gadda to fahlfuschchi taisiht un nosaufuschht par Wittensteinu, no ka pehzal iszehlees tas wahrs Weissenstein. Gohda-deena pilsehtas wifslaelaka istaba tohs swehtlus fataisijuschchi, fo ispuschlojuschchi ar wiffadeem saktumeem, kahdi tai laika wehl dabujami un tab ar dseedaschanu un gohda-maltiti to peeminnu noswinneuschchi.

Ahrsemmes sinuas.

No Wahjsemme. Pascha jauna gadda deena (muhfu 20. Dezebr.) Prubschu kehniensch swinnejis fo peeminnu, kad winsch preelsch 60 gaddeem eestahjees karea-wihru labrita. Sinnams, ka preelsch karea-wihreem schi deena bij tohti wehra leelama un tee tadeht no sawas puffes kehniensch dahwanu subhtijuschchi, fo krobna-prinzis kehniensch nobewis un kehniensch preelscha janku runnu turrejis, kurrat tas peeminnejis wiffus tohs pagahjuschas laikus, kahdus kehniensch sawa karea-wihru labrita peedsihwojis, stahstidams no ta laika Franzuschu leelajeem kareem, libds nupat pabeigtam karram, kas Prubschu walsti kahda gohda zehla.

Augustenburgas erzogs Friedrich, kas sawu Schleswig-Olsteinas semmi nedabhu wis, taggad, kad schihs semmes ar Prubschu walsti saweenotas, saweem Schleswig-Olsteinescheem par atwaddischanohs rakstijis grabmatu, ar fo teem peeminn tohs pahrsibwotus laikus, til labbi tohs, kad sem sweschas waldischanas

dsihwojuschchi, ka arri tohs, kad no tabs sweschas waldischanas raisijuschees walka.

Beidsioht falla, ka taggad winsch ar sawu spehtu un pehz sawa prahta schai semmei wairs nelo newarroht darriht par labbu; tapehz ka ta zitta warrakrittuse, winsch wairs to prett nelo newarroht aisfargahht neds glahht. Tomehr winsch negribboht wiinnu sirdis apgrubtinahht un tadeht wiffseem teem, kas wiinnam ustizzibas un padewibas swehrestibu swehrejuschchi, winsch scho swehrestibu atlaischoht un tohs no wiinnu apsohlishanahm atswabbinajohht. Winsch arr' tohs negribboht flubbinahht zittabi darriht, ne ka tas taggad eespehjams un darrams u. t. pr.

No Italias. Slawehts Deews, wehl libds schim Bahwesta walste meers un tas bihtstams dumpis wehl naw wis kahjas iszehlees. Bet woi Bahwests driht falihdsinasees ar kehniensch Wikturu Emanuelu, to wehl nekà newarr sinnaht. Italias kehniensch gan pee Bahwesta irr nosuhhtijis gudru ministeri, Tonello wahra, kas lai pahr to farunnajahs, ka warretu saderreht us tahdu wihst, ka Bahwestam nebuhtu nekahda flahde, un wiinna pawalstneeseem arri pa prahtam, un awises jau melsch, ka rahdotees ta, ka schim ministeram isdohschotees Bahwestu apmeerinahht un ar kehniensch falihdsinaht; bet ta til tahda melschanahs ween, jo flaldri wehl nekàs naw sinnams. Til to falkahs flaldri sinnaht, ka Bahwests palischchoht Rohma un nefur zittur ne-aisesechoht, lai notittu kas notikdams, un tadeht tad arri Franzias keesereene palischchoht mahja un nereisofchoht wis us Rohmu. — Italeeschi falla, ka wiinni taggad warroht sawu johbenu eebahst malste un drohschi us meeru littees, jo nesinnoht wairs nekahdu ahrihu eenaidneeku, kam buhtu ja-eet wirsu, jeb kam buhtu kahds eemeflis Italiai uskrist. Italia taggad effoht patte preelsch sewis un tai til effoht wehl darrischana ar sawu paschu eelschigu buhschanu ween.

No Rohmas. Kad Franzuschu saldati no Rohmas bij aisgahjuschchi, tad Bahwesta karea-spehtam tilla pawehlehts: Kad waldischana fo mannischoht, ka laudis paleekoht nemeerigi un us dumpi taisotees, tad saldateem kasarmes jadallotees pulziads pa 20 kophu ar wiffseem saweem wiffneeseem. Pussei no wiffseem karea-wihreem waijagohht pa nakti gattawi apgehrbusehem gulleht; arri tai ohtrai pussei waijagohht buht gattawai, ka us pirmo sinu warr peezeltees. Ja dumpineeki barrilades buhtu zehlfuschchi, tad lai karea-wihri dallotees pulkos pa 120 wihreem un lai eijohht barriladehm wirsu tabs nonemt. Weena pusse kompanijas lai paleekoht pee schi darba un ohtra pusse lai raugohht dumpineeseem uo paktakas uskrist. Ja tas neisdohdotees, tad lai durris un slehgus islauschoht, ais ka slehpdamees lai raugohht pee barriladehm tilt klahht. — Taggad dsird, ka zekka falkerta tahda grabmata, kas pilsehtneeseem tahdu padohmu nefuse, lai tee schim brihscham noturrotees meerigi, tapehz, ka taggad nekà newarroht no ahre-

nes teem kahdu palihdshbu sneegt. Scho grahmatu Bahwests dabbujis sawa rohla un zitti dohma, ka ta effoht ta wezzu wezza dumpineeku galwineeka Mazzina rakstita, kas us to ween tihlo, Italia republiku jeb paschwaldischanu cetaisibt — bes kchnina.

No Parihfes. Jau no ta laika, kamehr Napoleons palizzis Franzuscheem par keiseru, wiasch ta darbojees, ka wissa pasauke us winnu luhfojabs un wiina wahrduus un darbus likka wehra. Ih-paschi tas palikka par eeraddumu, litt wehra tohs wahrduus, fo keisers runnaja jauna gadda deena tad, tad zittu waldineeku fubtitee weetneeki bij sagahjuschi winnam labbu laimi wehleht. So no scheem wahrdeem zerreja noskafst, woi keiseram effoht meera dohmas woi nemeera, fo wiasch tai gadda grihbobt isdarriht. Un tad daschugadd' wiina darbi riltigi sagahjabs ar wiina jauna gadda runnu, tad tas tapat palikka par paregonu, ta dascheem tum-scheem kautineem gadda zettorkfnis irr ta deena, no ka tee spreesch laiku preesch wissa zettorkfna. No 1858ta gadda Napoleona jauna gadda runna ta bij palikkuse wehra leelama, ka lohypmanni un daschadi spelulanti tai deena pilsplazzi fostahjabs un bailigi gaidija, woi keisera runna winnu zerribas neisjaulschobt. Schinni jauna gadda deena wiss bijis sawadi, neweens ne-effoht us plazzi rohdjees, us keisera wahrdeem gluhneht, jo labbi jou sinnajuschy, ka keisers schoreis ne-fo til flittu newarroht runnabt un wisseem jau sinnams, ta wiina darbi un darrischanas taggad stahw. Schoreis tad arr keisera runna fkannejuse ta: „Scha gadda jubtis wehlohs, ka wissi waldineeku krehli zeeti pastahwetu un ka wissahm kauschu tautahm labbi klahthohs! Es zerreju, ka mehsh taggad ee-eijom meera un apmeerinaschanas rohbeschas eefschä un us to arri palihdsehs ta „pasaules leetu, prezzu- un skunstes-Israhdischana,“ kas skandibas ap-sluuffinabs un kauschu kautahm parahdihs, ka tas wiss winnam lohpä effoht par labbu. Teem zittu walstu fungeem pateizohs par winnu laimes-wehlechanahm un tohs luhesu, farahm waldischanahm pasianohht, ka us wisseem turru drauga prahtu.“

No Englandes. Arri Englandscheem tas Turku walsts dumpis sahlt ruhpeht un tee to wairs neturr' par neeka leetu. Pee winnaem wissu baggatee bankeri un lohypmanni sadewuschees lohpä preesch isphostiteem Kandeefcheem baggatas dah-wanas famest. Jau pa 10 deenahm, kamehr tee fahlfuschy lassibt, 7000 mahzinas (42000 rubli) fanahlfuschy lohpä un wehl arween nahloht klahht no wissahm mallahm. Schi komiteja apleezina, ka wiina til no tuwafu miblestibas to darroht, ne wis dumpi ar to grihbedami stiprinahht, bet til teem ween par labbu, kas wissu sawu labbumu pasaudejuschy, no dumpja weetas aisbehguschy un truhkamu zeesch fweeschä mallä. Zeiz, ka 10,000 uerainigi zilmeki, seewas, behrni un flimmigi wihreeschy, kam

dsihwoftus dumpis isphostijis, effoht us Greeku-semmi aisbehguschy patwehrumu melleht.

Ihru-semme gan zeeti us to dohmajuschy, ka laikam pa fwehtku laiku Fehneeschu dumpis iszelschotees, bet nefas nebijis mannam; til weeu, ka wairaf peedsehruschus redsejuschy us eelahm, ne ta zittas fahdas fwehtdeenäs. Schi sinna par gohdu mufsu semmes schuhpu-behrtuteem, kas teem stahsta, ka arri zittas semmes minneem irr tahdi lahga brahlischy, kas sawu gohdu melle dublös un fuhdös wahrtdamees.

30tä (18tä) Dezember Londonē bijis leels uggungrehts. Ugguns iszehlees tai leelä glahschy pilli, fur 1851mä gadä to leelo israhdischanu turreja un fur preesch katras pasaules daktas bij sawa nodakta, prohti, katrä tahdä nodaktä titta lohpti tahdi stahdi un lohki, fahdi aug tai semme, pehz kurras wahrdu ta nodakta nosaukta un fur arr' to semmju putni un lohpi atrohдах eefschä. Ugguns bij ispruzzis flitu semmju daktä un kamehr glahbschana atsteigufehs, kamehr wissa ta daktä wairs nebijuse glahbjama un laime ween ta, ka wehifchs leesmas nedfinnis us zittahm ehlas daktahm, zaur fo tad wissa ta pils buhtu pohstä.

No Sweedru walstes. Tur daschös aprinlös schoseem' warren stipra falla parahdijusehs. Kristianias pilssehtä telegrafa statfionös 15tä Dezbr. peefsta sinna, ka weenu juhdsi tahlal us Deenwiddeem no Dumres pilssehtas 35 grabdus fahstohht, ka reise-neeki newarredami to isturreht, greeschotees atpaktat.

No Turku walsts. Schi walste irr ta, us fo schinni gaddä wiss-wairaf wissas Giropeeschu azzis un auzis greesuschahs un grihb noluhloht, kas ar to wezzwezzo kristigu semmju eenaidneeku notiks. Sinnams taggad Turki neubht wairs tahdi bihstami naw, fahdi tee bijuschy wezzös laikös. Taggad wiina warra til lohki panihkuse, ka Turku-sultanu fahz tikkai par „flimmo wihru,“ kas tahdä flimmibä jeb nespehzi-bä krittis, ka us wiina nahwi ween gaida. So mantineeki jau gattawi, to atlikkumu sawä starpä isdallibt; un schee mantineeki neubhs wis Turki, bet — kristiti. Lai gan Turki sawas sinnas arween stahsta pahre uswarreschanahm, tomehr dumpis nemas ne-eet masumä, bet jo deenas pee-aug leelumä. Ne ween Kandias fallä, bet arri Tessalia un Epirus fallä dumpis iszehlees un dumpineeki paschi sawu waldischanu zehlfuschy. Sultans us Greekem ditti dusmigs tapehz, ka no Greeku semmes dumpineekeem tas leelakais paligs teel un daudj netrühst, ka ihstais eenais iszelsees starp abhahm semmehm. Turku sinnas no 22tra Dezbr. stahsta, ka dumpineeki Kandia pee Tunias pawissam tilluschy sakauti. 6000 Greeki un Italeeschy te effoht kahwuschees. Turku karrä-fuggis ar 8000 flintehm un zittahm karräleetahm effoht pahrbrauzis Konstantinopelē. Effoht tai kauschanä 300 dumpineeki krittuschy. Turku leelais lehgeris effoht pee Sapas, fur eedshwotaji

fawus eerohschus wiffus atbewuschi u. t. pr. — Schahs sinas tomehr nefur naw apleezinatas, ka pateestba.

No Afias. Sawâ laikâ schinnis lappâs jau stabstijam pahr to, ka Kihnas semmê, Koreas fallâ, tabs fallas fehnisch lizzis Franzuschu missionarus nonahweht un ka Franzuschi tadeht eeschoht Koreeschus pahrmahziht. Franzijas waldischana turp aishubtijuse tschetrus karra-kuggus un tschetras leelgabalu laiwâs, kas 3schâ November pee Koreas aishnabfuschas, tur tee tuhlin kahdu pilssehtu nonehmufchi un nu gaidohht us winnu waldischanas atbildi us sawahm praffischanaahm. Effohht gan daschi augsti lungi pee Franzuscheem atnabfuschchi, bet tee wiffi tikfuschchi tuhlin atraiditi ar to sinnu, ka pirms nekahdu meera-derreschanu neturreschoht, kamehr buhschoht soh-diti wiffi tee, kas wainigi pee missionaru ndlauschanas. Tad tee Franzuschus aizinajuschchi, lai schee ar saweem fugeem brauzohht lihds galwas-pilssehtai, ar fehninu paschu farunnatees; bet schee arr' to aizinachanu nepeenehmufchi, tadeht, ka dabbususchchi sinnaht, ka tai uppê effohht pilnas laiwâs ar almineem nogremdetas, fugeem par samaitaschanu un ka zekâ effohht 15,000 karra-wihri, kas teem fugeem uskriftu. Franzuschi teiz, ka ta semme effohht lohti janka un ka wianas eedfihwotaji wairaf lihdsinajotees Japaneescheem ne ka Kihneescheem un tas nahloht no ta, ka wianeem effohht weeglata satikschanaahs ar Japaneescheem ne ka ar Kihneescheem. Stahsta, ka arri kahds Englischu fuggis turp eeschoht, pee Franzuschu meera-derreschanas, arri kahdas teefas preesch Eng-landes isplehst.

No Meksikas. Schi Amerikas walsts wezzâ gaddâmmis bij leelâ nesinnâ jaatstahj; bet arri taggad dauds labbalu neko newarram no turrenes pastahstihht. Wiffas sinas to ween stabsta un apleezina, ka keisers Maksimilians effohht apnehmeees turpat palist un wehl raubsiht sawu walsti un waldischanu faturreht kohpâ. Basnizas walbineeki winnu pahrunnajuschchi turpat palist un sohlijuschchi no sawas puffes labbu palihdsibu. Keisers wehl effohht Drizaba pilssehtâ un us turren arr aizinajis sawus padohmadewejus, ar teem kohpâ par nahlamu laiku farunnatees un nospreest. Tur nu winsch stabstijis, ka, ja grihbhoht, lai winsch paleel, tad lai sawuzohht wiffu walsti kohpâ, pahr to nosazzihht, ka us preeschu jadorra un lai nenemmoht par launu tabs nastas, fo teem uslikfchoht, ka lai semmi un wianas labklafschanu warretu us kahjam zelt. Bitti Franzuschi us mahjam sawejeem gramatas laisdami rakstohht, ka Meksikas walsts us kahdu wihfi newarroht pastahweht, lai prohwejohht un lai strahdajohht ka grihbhoht. Scheem wairs ne-effohht wehlehts nekâ fo darriht, jo Franzuschu spehka waddoni keisera pawehleschanaahm turrotees pretti, ja keisers tabs labkafas semmes eenahfchanas neatwehloht winneem. Prettineeki jeb Suaristi taggad attal panemmoht weenu weetu

peh; obtras, jo drohschi paliffuschchi zaur to, ka Franzuschi wianus nemaf ne-aiskawejohht. Keisera pascha spehks, newarredams pretti atturretees, ar wisseem karra-rihleem un ar wiffahm karra-mantahm Suaristeem padohdotees un t. pr. Nelaimiga semme! Raksta arri, ka paschi Seemet-Amerikaneeschchi ihsti labbu prahtu wairs neturroht us Suarezu un ka wehl zits generalis, Ortega wahrda, teizotees par to ihsto Meksikas walbineeku. La jau tur wianâ semmê irr ta wezzu wezza nelaimê, ka wairaf walbineeki reisâ usmettahs un tad sawâ starvâ waldischanas deht kaudamees, semmi isphosta. Tadeht gan tur buhtu wehlejama weena spehzigâ waldischana, kas kahdu nebuschhanu proht un spehji sawaldihht. — bet ka Maksimilians jau buhtu tas isredsehts walbineeks, to neweens netizz. Winsch irr sweschineeks un Amerikaneeschchi jau kahdi resgaffi, ka sweschineeku negrihb peenemt few par kalla-kungu.

Telegrafa sinas.

No Kopenhaganes, (22trâ Dezbr.). Telegrafs no Sjerringas kahdu sinnu atneffis, ka tai apgabala tabs sneegs fasnidsis. ka eedfihwotajeem satram japaleef sawâ weeta un tee nekur neteeloht tahlaf pee zitteem.

No Berlins, 28trâ Dezbr. No Amerikas ta sinna nahlfuse, ka presidents Dschonsons tizzis apfuhdsehts un eefahlfuschchi to fuhdsibn pahr winnu ismetleht.

No Konstantinopoles, 26trâ Dezbr. Tas sribds, kas Italeeschcheem hijis ar Turkeem par to, ka schee us winnu fugga schahwuschchi, ar Englandes ministera palihgu tizzis islibdsinahts.

War wehrâ liffchannu.

Mahjas w. 45trâ Nri. p. g. tai sinna no Pehterburgas, kas stabsta pahr augsta keisera schelastibas pasluddinashanu no 28trâ Oktober p. g., tur 365trâ lappas puffê pirmâ fleija, **zaur wiffeschannu nepareisi** eelikti tee wahrdi: „Wiffi tee parradi, fo augstais Krohnis daschadâs waijadsibâs un trubkuma laikos pawalstneeeem leenejis un lihds sinnamam laikam naw atdohti, taggad teel atlaisti ic.“ paschâ tai manifestê Xtâ punktê stabw, ka **kahdi parradi neteef wis atlaisti.** Tadeht katris, kas ihsti skaidri grihb sinnaht, **kahdi parradi teel atlaisti,** lai lassa paschu to schelastibas pasluddinashanas-grahmatu, tur wifs ihpaschi un pa wahrdam peeminnehts. Kahdu grahmatu atraddihhs pee katras pagasta-teefas un muischu waldischanas.

Kas taggad peederr pee Widssemes wifschleelafahm waijadsibahm?

Weens atbildehs: dsimtu mahju pirkeschana. Tawa taisniba. Tapat arri faktu. Un paldees Deewam! mehhs kohpâ warram preezatees, jo gubernas awifes deesgan apleezina, ka dsimtu mahju pirkeschana wehl nau apstahjufehs.

Bet dsimtu mahju pirkeschana mannim praffidamam nebij wis prahâ. Nu, kas tad peederr pee Widssemes wifschleelafahm waijadsibahm? Zits atbildehs: fo lihds dsimtu mahju pirkeschana, fo lihds turriga buhschana un patti baggatiba, ja ta nau sa-laulata ar garrigu skaidribu un mahzibu? Bet ka

tab pee flaidribas, pee gaischuma un pee mahzibas tift bes floblahm? Tad nu floblas irr waija-dsigas. Un attal man' jafalka: tawa taisniba. Bes gaischuma baggatiba zilwekam nau par swehtibu bet par pohstu. Slawehts Deews! floblas jau wairojuschahs un wehl wairojahs deenu no deenas. Un kreetnu floblmeistaru mums arri netruhlst, par to wiswairal japateiz Wallas floblmeistaru seminaram un wianna direktoram Bimse.

Un tomehr arri floblas mannim prassidamam nebij prabta. Un kas tad?

Mihti Mahjas weesa draugi, dselsu-zekki jeb dselsu-fleedes (eisenbahnis) mums lohti waijadfigas. Dselsu-zekka mums tikpat nohtigi waijadfigs ka maise un fahls. Un mehs arri ilgi us dselsu-zekka wairs newarram gaidiht. Mums dselsu-zekku jo drihs irr waijadfigs.

Prohti, tee laiki pagahjuschi, pawiffam pagahjuschi, ka wehl wezza eerasta buhschanâ warram dshwoht. Kas taggad wehl turrahs pee ta wahrda: „tâ tehws un tehwu tehws darrijs,” par prohwi: sawu tihrumu eedallijis un kohpis, tam bes schehlastibas ja-eet bohja. Gudraki, muddigaki laudis eestahsees wianna weetâ. Schinnis laikos katram ar spehku un muddibu sawa ammatâ japuhlejahs, ja us preefschu gribb tift. Schis wahrds geld semmeskohpschanai tik labb' ka andelei. Semmeskohpschana un andele newarr felt, ja tahm zekku nelihdfina, ka pahrdewejs ahtrumâ un par lehtu naudu sawas prezzes warr aismest. Mufsu tehwi-tehwi ar fwiilfchu-zekkeem bij pilnâ meerâ. Mufsu tehwi apkehra, ka ta newarroht us preefschu tift un apgahdaja fofchejas. Un mehs? Mums arri ar fofchejahm nepeteef. Til labb' semmeskohpschanas ka andeles deht mums waijaga ahtra' un lehta' us preefschu tift. Bet tas tik ween zaur dselsu-zekkeem warr notift. Bes dselsu-zekkeem tadeht ne us kahdu wihs newarram peetift.

Leels pulks tehwssemes draugi to paschu fakta un arri es labprahht zil spehdams gribbetu peepalibdeht, lai Mahjas weesa lassitaji to saprastu un tizzetu, ka dselsu-zeksch mums irr lohti waijadfigs. Un es luhdsu, lai arri zitti Mahjas weesi sawu spreedumu par scho leetu spreesch. Mahjas weesis sewim to gohda-wahrdu: „tautas-awises” pelnijees, ne zaur to, ka lassitajeem sinnu laisch par Franziju un Austriju, par Belgiju un Angliju, lai gan arri tahdas sinnas sinnams irr waijadfigas, bet zaur to ka lassitajeem sinnu dohd par dsimtu mahju pirkfchana un par floblahm, jo zaur schahm abbahm leetahm tauta ihpaschi pee seedeschanas war tift. Lai tad nu Mahjas weesis rohku arri pee scha trescha arka peelee, lai lassitajeem isskaidro, zil waijadfigs dselsu-zeksch tehwssemmei irr.

Nupat 14tâ Nowemberi Walmeeres-Behsu-Walkas semm'kohpibas-beedriba Behsis bij sapulzejupees un arri par to wiannas beedri runna-

juschu un spreeduschu, ka par dselsu-zekku waijagohht gabdaht. Par diweem dselsu-zekkeem tilla runnahts: weens no Behrnawas us Willandi un ohts no Rihgas us Tehrpati. Par scho wehdejo ihpaschi tilla spreests. Jau diwi inscheneri, nelaila Mas-Sallazes mahzitaja Guleke dehs un Urwastemois leelskungs Samson, to semmes-strehki, fur dselsu-zekkam buhs ja-eet, jau apskattijuschu, mehrojuschu un aprehkinajuschu, zil malfaschoht. Birms dselsu-zekku fahl buhweht, papreefsch daschadi fataisfichanas darbi darrami Scheem fataisfichanas darbeem par labbu Widsemmes muischneeku beedriba 6000 rub. fudr. atwehlejuft.

Urwastemois leelskungs Samson padohmu dohd, dselsu-zekku no Rihgas us Tehrpati ta buhweht, ka Walmeeres pilssehtu aistarr, bet ka Behsis un Walla no dselsu-zekka neteef wis atstiltas.

Semmkohpibas beedribas lohzehti apleezinaja, ka tas dselsu zekkam buhschoht par leelu flaidi, ja no tahm weenigahm 3 pilsfetahm, kas atrohdaht starp Rihgas un starp Tehrpates, 2 pilssehtas tiks isflehtas no dsels-zekka. Ka fofchebja Behsu pilssehtu ne-effoht aistizis, — ta zitti lohzehti fazzija — tas jau par til leelu flahdi bijis un til nepaneffams palizis, ka muischneeku beedriba apnehmusees, weenu zekku apgahdaht, kas Behsu pilssehtu ar fofsheju saweeno, kas 9 werstes attahhtu no Behsim. Wai tad tas nebuhtu par jo leelatu flahdi, tad Behsu pilssehtu — un Walku — no dsels-zekka ta ka atstumtu? Un ja Behsu- un Walkas-pilssehtas zaur masakeem dsels-zekkeem ar leelo dsels-zekku gribbetu saweenoht — kas to naudu malfahs?

Mums semmkohpibas beedribai firsnigi par to japateiz, ka ta tik usihtigi ar to darbojahs, lai Behsu- un Walkas-pilssehtas no dsels-zekka strehta netittu issflehtas. Un mums no firds jawehlejahs, lai scheem gohda-wihreem isdohdahs. Tas teescham par nelaimi buhtu turrams, ja no tahm paschahm rettahm pilssehtahm, kas pa tahm 240 werstehm starp Rihgas un starp Tehrpates atrohdaht, $\frac{2}{3}$ daktas wehl tiftu issflehtas, kamehr wiffa pasaulê pee dselsu-zekka buhweschanas kas par swehtu nepahrkaphjamu likumu teef turrehts: ja dselsu-zekku gribbi buhweht, tad eewelz' eefschâ dselsu-zekka strehki tik dauds pilssehtu, ka til ween warri! Un mufsu no pilssehtahm til tuffchâ Widsemme scho likumu buhs pahrlahpt? Teescham nè!

Uj Behsim un us Walku wairal reisotaju brauz un no schahm abbahm pilssehtahm wairal to kauschu brauz us zittahm puffedem ne ka dasch tizzehs. To no ta warr atflahrt, ka, lai gan toreis' tad zittas postes-stanzias tilla eetaifitas, Behsu un Walkas pilssehtas paliffa beschâ, — ka nu tomehr til labb' Walka ka Behsis postes-stanzias rohdaht un ka Behsu stanzija isgadd' kahdi 20,000 sirgi teef mihti. Tâpat arri mufsu aprinka-pilssehtas gaddu no gadda wairojahs til labb' eedshwotaju ka mahju, til labb'

ffohlneeku là bohneeku fflaitls. Mubfu aprinka-pilsfehtas fahf atfelt un tadeht tas irr jo waijadfigs, tahs ne-ifflehgt no dselsu-zekka strehka.

Un kapeh3 tad dselsu-zeksch Zehsu un Walkas pilsfehtas lai ne-aiffarr? Ubbildeschana: Kad dselsu-zekku Zehsim un Walkai garram wilks, tà, là dselsu-zeksch schahs abbas pilsfehtas aisteel, tad buhweschanaï wairaf gaddisees to kawekku un ta buhweschana paliks dahrgafa.

To nu gan labpraht gribbam tizzeht. Tomehr tam pretti jafalka tà:

1) Kad fawu libdsenu Widsemme libdsinajam ar tahm kalmainahm Wahzsemmes un Schweizu pufsehm, fur taf arri netruhlst to dselsu-zekku, tad taf laikam pee ta buhs japaleet, là tee kawekki, tas tahdam Widsemmes dselsu-zekkam warr pretti stahtees, par nepahrwahrejameem nebuhs turrami.

2) Weenu leelaku derrigaku galla-mehrki panahht, lai gan nepahrwahrejameï un isflibdinajami kawekki irr leelaki, well wairaf ne là weenu mafaku nepilnigaku mehrki panahht, lai gan tee kawekki irr mafaki. Tadeht Widsemme lai nebihstahs no teem kawekkeem, bet lai dsennahs peh3 tahdu dselsu-zekku, fas neweenu no tahm 3 minnetahm pilsfehtahm ne-ifflehds.

3) Kad Zehsu un Walkas pilsfehtas ifflehgs, tad dselsu-zekka buhweschana gan buhs lehtafa. Bet ihsta naudas taupischana zaur to taf nebuhs panahhta. So tee mafakee dselsu-zekki, fas Walkas un Zehsu pilsfehtas ar leelo dselsu-zekku faweenohs, warebuh3 wehl wairaf naudas mafahs, ne là zaur abbeju pilsfehtu ifflehgschanas buhs pataupita.

Turpretti, tad Walkas un Zehsu pilsfehtas dselsu-zekka strehki eewilks eefschâ, tad zaur to ijzelsees trihs-fahrtigs labbums:

1) dselsu-zekkam buhs wairaf naudas eenahfchanas;

2) naudineeki ar labbaku prahtu naudu dohs pee buhweschanas;

3) aprinka-pilsfehtas atfels preezigi un libds ar aprinka-pilsfehtahm arri wiffas tahs Widsemmes puffes, fas aprinka-pilsfehtu tuwumâ atrohdahs.

Atâ Sanwari 1867 Walmeeres-Zehsu-Walkas semm-kohpibas beedriba atkal fapulzesees Walmeere un uf turreen irr aizinajusi til labb' tahs 3 pilsfehtas Walmeeri, Zehsis un Walku, là arri wiffus kohs muischneekus, furreu muischas no ta dselsu-zekka tiks aiffahrtas, jeb furreu muischas dselsu-zekka tuwumâ atraddisees.

Sawâ laikâ par scho fapulzeshanu Mahjas weefi sinnu dohschu. Jazerre, là scheem gohda-wihreem isdohsees to panahht, là dselsu-zekku tà well, là tahs 3 aprinka-pilsfehtas dselsu-zekka strehki atrohdahs.

Bet latrs Widsemneeks, lai buhtu augsts woi femsch, lai buhtu baggats woi nabbags, teel luhgts, lai arri no fawas puffes peepalibds, lai tee minneti wihri fawu mehrki panahht. Wehleht un apleezinah3: „tà waijaga buht, tas tehwsemmeï par labbu“ — zaur to arri jau warr palihdscht.

Un nu beidscht wehl weenu leetu peeminnschu: Semneeki fawu naudu labpraht andelmanneem un kuptscheem mehds doht, fur teem itt nelahdas drohschibas nau. Kamehr tam kuptscham labbi klahjabs, tamehr wiani fawas prozentes peh3 fahrtas dabbu. Bet tad tas kuptschis bankrutte krittis, tad aisdeweju nauda wehja.

Kad dselsu-zeksch, là jazerre, tiks buhwchts, tad latrs, lam nauda irr, to drohschi dselsu-zekka waldischanai warr ustizzeht uu turpretti dabbu weenu naudas papihru un gaddu no jagadda prozentus. Kuptscham juhs fawu naudinu dohdat bes kibla. Ja dselsu-zekka papihrus pirkat, tad pats dselsu-zeksch jum3 par kiblu. Kur nu ta leelaka drohschiba?

Ja kuptscham fawu naudu dohdat, tad weenam zilwekam palihdsat. Ja dselsu-zekkam fawu naudu ustiztat, tad millijoneem palihdsat, wiffseem Widsemmes eedschwotajeem, jo wiffseem zaur dselsu-zekku labbums un atweeglinaschana teel; wiffai tehwsemmeï juhs palihdsat, jo dselsu-zeksch stipri palihds pee tautas un pee tehwsemmees atfelchanas.

Milfu kohki, Sierra Nevada meschâ, Kalifornijâ.

Mursijâ, fur meh3 pufsdeweas maltiti tur-rejam, dabbutjam sinnaht là tas weefu nam3, milfu kohku meschâ, seemai tuwojotees, gan effoht no eedschwotajeem atstah3, un là tas nam3 Mursijas trakteera fainneekam peederroht. Schis nah3a mums libds, un faulei reetoht meh3 tur nekkwam. Kamehr walkarianu fataisija, meh3 apstattijam tohs diwus kohlus, to sau3: „walkneeku“ un „rejno kohku.“ — Kapeh3 schohs diwus kohlus tà sau3, to nesinnu; jo pah3 scheem wehl zitti leelaki un resnafi atrohdahs. „Resnais kohks“ nestahw wairs us lahjahm, bet guft pee semmes. Preeksch kahdeem gaddeem tikla winsch nogah3ts; falka là no wianna tikluschi zee-rajamee speeki taisiti. Bet schi kohka nolaischana nebij wis nelahda neeka leeta; peezi wihri pee ta strahdaja diwidemit pee3as deenas. Ar zirweem newarreja ne dohmaht to uswarreht; bet fah3a ar fwahrpsteem tam zaurumus urbt un tahs starpas ar fahgeem pahrsahgeht; tomehr schis kohks, kaut gan pawiffam pahrsahgehts, nekritta wis semme, bet palikka us zelma stahwoht; peh3 ar dselsa fih3teem uu muhru lauschameem waijadseja to zelt, kamehr dab-buja nogah3t. Belmam apfahrt-mehrs irr 90 pehdas. Wianna ruh3igi nogluddinah3ts wirfus irr 25 pehdas zaur-mehrà. Us schi zelma irr usbuhweta ehka, to balles-fahli sau3. Ninkis no 90 pehdahm naw wis maj plaz3is preeksch balles-fahles. Gelschâ warr labbi dan3oht; daschlahrt arri teel tur kum-medini rahditi. Turpatt tuwumâ atrohdahs weens blukks no schis kohka. Kad wianna resnumu gribb isstahstih3, tad jafalka, là scha stahstijuma farakstiais — wih3s 5 pehdas un 6 zollus garfch — tad

tas us pirstu galleem pazehlabs, tad tillai teewgalla ferdi warreja aisfneegt; bet regalli tillai treschu dattu no zaurmebra warreja aisfneegt. Schis bluffis, kas no ta kohla irr atlizis, irr 300 pehdas garfch. Wifs schis kohls teef wehrtehts us 500,000 kubel-pehdahm mallas. Wiina wezzums, pehz kohla gadda-rinkeem teef rehfinahsts ne masal la 3000 gaddus.

To apbrihnojoht mums usnahze nakts. Meh's gahjam us weefu nammu atpalkat, un pehz wakla-rinahm stabstija mums muhsu fainneeks scho kohlu stabstus.

1850ta gadda bij schee milsu kohli wehl gluschi nesinnami. Ap scho laiku kahds wihrs ar wahrdu Dowd, bij meddidams schinni eeleja nokkuris un schohs kohlus atraddis. Ra apstulbis bij schis gehgers palizis stahwoht un ar bailehm lihdsinajamu apbrihnochanu flattijahs us scheem warreneem brihnuma augeem. Mahjas pahrgahjis winsch stabstija zitteem, to bij redsejis, bet neweens negribbeja tizzeht. Tillai arr leelu puhlinu isdewahs tam zittus us turreni aiswest, kas tad no pateesibas warreja pabrleezinatees.

Schee kohli, pehz wiinau atraschanas, no Amerikaneem „Waschintones milseni,“ no Angteem „Willingtona milseni,“ wehl no zitteem „Sewloja milseni,“ arri „Mammuta preedes“ nosaukti, peederr pee flujajeb tischeefuru-nessejeem. Wisa winneem irr 2 lihds 3 pehdas beesa. Pats kohls irr mihtsts un weeglis, wiina pehrwe irr eesarlana. Tischeefuri irr tam tillai 2½ zollus garri. Wiina sehla irr us dauds semmehm iswesta, wiswairaf us Angliju, tur dauds jahles laukus schee jauni augi puschko. Wiffur, tur schee jauni kohzini teef stabditi, aug brihnum brangi. Tapehz irr nesaprohtams, tapehz scheem kohleem, bes teem taggad jaun-stahditeem, tillai tais diwas schauras, Kalaweras un Mariposas eelejas, kas-tillai kahdas 50 Anglu juhdses garruma steepjahs, no dabbas irr wehlehts augt. Wiina irr schat masa semmes kaltā, gaddu fimtenus, warr buht gaddu tuhstohschus, nesinnami bijusch, kamehr tee us peeminnetu wiht irr atrasti tillusch.

Rihtā meh's gahjam atkal us flattischanahs, un pehz brohstata pawaddijam kahdas stundas pee scheem brihnumeem; tas mums tā pasalka buhtu isklaušjees, kad meh's paschi to ar sawahm azzim nebuhtu redsejuschi. Bija kahds fimts scho Mammuta preeschu jeb Wellingtoniju atrohdami, kas auga starp preedeem, ohsleem un daschdaschadeem zitteem kohleem un apflahja semmes gabbalu no wairaf la 50 puhru-weetahm. Tee jaunateef kohli bij brihnum flajiti, tee wezjee ar drufzin nofaltuschahm gallohtnehm nn no zelna kahdas 130 pehdas bes sarreem.

Ar wahrdeem newarr isteitt, tahs juschanas, kas

zilweka firdi zettahs usflattoht schohs breefmigus stabbus, schohs warrenus tohraus, kas sawus gallus la tohraus, augsti gaisa pazehluschi brihnum daili un sawadi isflattahs. Zitti irr jau zauri, eefsch kurreem gandrih wesselai rohtai saldatu ruhme buhtu bijusi; leelata datta stahw wesseli un stipri, la neisnihzinajamas peeminas-sihmes no wezzu wezjeem preesch-laikeem, kad semme wehl no milseneem bij apdshwota. Zittu sortu kohli, kas wiffur zittur atrohdahs, kas arri leeli, 300 pehdas augsti, 10—12 pehdas zaur-mehra, kas par meschu kehneem teef turreti, preesch scheem milseneem irr tillai punduri. Meh's redsejam scha mescha mahiti, flummigi nokaltuschu — 327 pehdas augstu, 78 pehdas apkahrt-mehra apzelmu, bes misas, jo tas warrens apgehrbs tai irr nolaupihsts un aismests us Sidenhamma kristala-pilli. Tee stallaschi kas preesch misas atplehschanas irr taifiti, wehl stahw ap to kohlu. Ta irr diwi scho mescha flaitateef kohli uppureti neleetigai zilweka kabribai. Treschais irr wehl flaitats, tas nestahw wairs us kahjahm, bet irr tillai pufs semme eegrimumse feefste redsama. Tas, la rahdahs, zaur ugguni irr bohja aisgahjis, kas preesch neaprehkinajama laita scho meschu irr pohstijis, jo dauds kohlus warr atrast, kas irr apdegusch. Schim eefschpuffe irr ta isdegguff, ka meh's warrejam pa scho 200 pehdas garru tunneli, ar sawahm garrdibbena zeppurehm weegli zauri staigah. Bil breefmigs krittens ne bija, kad schis, scha mescha tehws, semme gahsahs un zil leelu pohstu winsch kridams zitteem kohleem nedarrija! Kad tas wehl us kahjahm stahweja, tad wiina zelnam aplahrt meh's irr bijis 200 pehdas. No wiina augfch-galla wairs nefas naw atrohdams, tillai pehz to zittu kohlu buhschanas, teef aprehkinahsts, la wiina augstums ne masal la 435 pehdas irr bijis. Tas irr wehl augstaks bijis nekā Rihgas Pehtera basnigas tohrnis. Semme ar Mammuta preeschu tischeefureem bij apflahja. Meh's no teem labbu dattu salassijusch, reisojam, no brihnochanahs peekussusch, probiam no San Janziska pilsehtu.

J. S. R—r—n.

Andeles-sinnas.

Rihgā, 29ta Dezember. Schinni swehtu neddefa wiffa andele til labbi la kluffu stahwejuse. Schpaschi ar Linneem pelahda andele naw bijuse. Linne-seehla gen bija im alla malfata 9 rub. 25 kop. par muzju. Kurjemmes meesch dihti tilla wessleri, bet pahrdewer-nehija. Silkes un jahls paturreja to pahru tirgu, la isgahjuscha neddefa. Us tirgu bij dabrgams leels: Kurjemmis tweeschu milti malfata 4 rub. 80 kop. par puhru. Zuhlu gallas bij ma' an-ta parte pa daschadu dabrgu tirgu bij dabrujanta. Rabibas andele nehija. Wifs zits bij ustupischu rohta un tee pehz sawas patifchanas wiffu ta jadahrosinaja, la pilsehtmeeli labprahst wiffu minurem pasdeem buhtu atstahjuschi — ja pahrittas newajadsetu.

Naudas tirgus. Par wahls banka billeteem us behrses malfata 77 rublus. Par Widssemes usfallamahm liblu grabmatahm 96, par ne-usfallamahm 90 rub. f. Par 5 procentu usdemu billeteem no Imas leeneschans 111 rub., no ohtros leeneschans 106½ rub. Par Rihgas-Dinaburgas djesu-zella alzjahm 114½ rub.

Sluddinaschanas.

Weza pasibstama pehrwi bohde.

Wisseem faweem andeles draugeem un pasibstameem wehle preeziq jaunu gaddu

M. & W. Wetterich,

Spee Behtera basnijaz, № 2.

Breslawas muischâ (Mattischu draudse un Balmeeras kreisê) warr ne-prezhehts **Futschers** un **fullainis**, kâ arridjan **istabas-meita**, lurrei jau **wairak** gaddus fawos ammatos us sem-mehm irr deuejuschî, un kam labbas leezibas irr, weetu dabbuht. 2

Ammatneeki, kas gribb ns semmehm ap-mestees, Brunawisflas meestina, netablu no Bauskas, warr par lehtu mafu labbu lohteli dabbuht. Peemeldetees warr pee Brunawisflas mahzitaja. 2

Rubmi, pahrtischanu un apkohpscha-nu warr dabbuht pee kapteina lunga **Linbaum**, Moskawas Ahribgâ netahht no delfu zelka, jaunâ eelâ № 4, fehtâ pa kreisu rohku. 1

Rubdu fawus draugus un pasibstamus, kas no semmehm Rihgâ eebrauz, pee man-nis labbu mahjas weetu nemt, tas irr pee **„Selta Enkura.“** Kad pa leelo eelu brauz eefschâ, tad us pehdigas schlehrs eelas pa labbu rohku us stubra jaunai basnij. nu Submalla-eelâ. Es jaw Wid-semneekeem labbi pasibstams, jo agraki jaw mahjas-weetas turreju. 1

Widsemneeks Tanne Drande.

Wannu wihna-pagrabu de Chey mahjâ pretti Redlich lunga Englischu magasib-nai, peedahwaju un usteizu wisseem fa-weem draugeem, kur tee fawas wajadibas dabbuht par lehtu tirgu un laipnigi tiks apdeeneti. **Karl Gufselr.** 1

Deenesteeku Kantoris „Ekspress“

un

peemeldeschanas-kantoris.

Rihgâ, leelâ smiltschu-eelâ № 9.

Lai wisseem tahdeem zilwekeem, kam weetu wajaga, warretu pa-lihdseht, ka tee ahtri labbus lungus atrohd, irr tepat peeminnetâ weetâ eetaisihhts „peemeldeschanas kantoris.“

Tadeht lai wiffi, kas **Futschern**, **fullainu**, **fehlschu** un **istab'weitu** weetas mefle, driht tē peemeldahs un tee tad driht tiks maisê.

Lai nebuhtu daudf jatirda un jarunna, tad tik katram wajag parahdiht fawu passi un leezibas-rakstu no pehdejeem deenesta lung-geem. Tahdeem, kas wehl naw deenejuschi, japeenefs kahda parah-dischana no fawas walsts- jeb pagasta-teesas, jeb no pasibstameem zilwekeem.

Par wiffu to isdarrischanu, kas tē klahht, katram weetas mefle-ta-jam tiffai 25 kap. f. jamakfa. 2

Abilbedams redaktehs A. Leitan.

No jensures atwehlehts.

I. Jakfch un beedra pulsternu-bohde,

blakam rakstusim,

darra sinnamu faweem draugeem us sem-mehm, ka tē atfal par jaunu atwesti **S deemu** un **24 stundu feenas-pulst-teni**, fudraba zilinder- un **enkura-pulstteni** ar glahst, woi kappeli pree-lschâ, kas irr nahluschi no **Wahzjemmes** un **Schweizn** fabrikeem un teel pahrdobti par lehtu tirgu un ar apgalwo-

fchanu. **Katris**, kas feschas pulstteni pehrt, dabbu drikketu galwofchanas-rakstu lihds, kur eerastihhts tas nummers un zittadas pulsttena apstihmeschanas, lai, ja kahdurei' tas pulsttens teel sagts, winfch ar to leezibu warr to par fawu peeder-ramu mantu peerahdiht, ja kur tiftu atfal atrastis.

Preefch scheem pulstteneem arri pee mums irr dabbujamas **selta, fudraba un jaun'selta fehdes, garras un ihfas** un stary tahm leetahm weena sorte, kas taifita no ta tã nosaujama **talmi-selta**, irr labba, jo ta nemas nepaleef melna. 4

Weewa mahja ar 40 puhru-weetahm tihruma semmes un plawn, 6 werstes no pilsehtas, teel us renti isdohta, jeb arri pahrdobta. Skaidrafas stinas is-dohs deenest-wihru kantori **„Ekspress.“**

Sefch gaddu wezs firgs, weegls bruh-nais, pahrdohdams Behterburgas abrigâ blakam jaunai Gertrud-basnijai Struf-kuuga mahjâ 29tã nummerâ. 2

Grunts weetas

preefch buhwefchanas un preefch dahr-jeem pahrdohd leelâ fehnin-eelâ № 20, 1 treppi us augfchu. 2

Wesselaufstas fabriki

teel **wadmalla** pahrdobta, pa ohlektim un arr' bakkos, par lehtafu zennu, ka lihds fchim. 1

Wiffadas sortes auschamu dffju warr dabbuht mannâ fabrikt **Ilges-zeemâ** un mannâ kantori **Sinder-eelâ**, **Reinhardt** nammâ, — par fabrika tirgu.

Neunzig un beedris.

Pleskawas gubernijâ, **Robapfchewas kreisê**, **Duchnowas** basnijaz walstê teel pahrdobtas:

1) Weena muischa, kam semmes leelumâ 405 puhra-weetas, no kurrahm tihruma semme 90 puhra-weetas, no kurrahm 30 puhra-weetas ar apfehteem rudseem, 34 puhra-weetas plawu, 110 puhra-weetas no ka dabbu 600 gubbas jeb 150 wesu-mus feena, preefchu buhw-meschs 36 puhru-weetas, malkas meschs 90 puhru-weetas un faufas gannibas 89 puhru-weetas. Eblas no lohka: 1) weeus lungu nams, jaunns laiders preefch 40 loh-peem, jaunns ribjas un wiffas zittas lab-bas un stipras eblas. Par to wiffu prafta 4300 rublus.

2) Weens semmes-gabbals, leelumâ 183 puhru-weetas, no kurrahm feena plawas isnefs 46 puhru-weetas. Preefchlaifos tē bija semneeta fehta un semme pa-mesta bes apstrahdashanas. Schi semme ir ittin labba preefch laukeem, 10 werstes no **Nowarschewas** pilsehtas; schis semmes gabbals teel pahrdohhts par 610 rubleem.

3) Weens semmes gabbals, leels 186 puhra weetas, no ka 30 puhra-weetas bi-juschas preefchu mescha kas taggad no-dedtis un kur warr taifht tihrumus. 30 puhru-weetas preefchu buhw-mescha, un 126 puhru weetas preefch plawahm, kur 40 rubli par waffaru eenahl. Par scho semmi teel praftihhts 1000 rubli; kam pa-tiktohs scho semmi un muischu pirkt, lai meldejahs **Nowarschewas kreisê**, **Duchnowas**-basnijaz walsti **Bela-winas** muischâ pee rentineela

Theodor Zachrisson.

Drikkhts pee **Genf Plates**, R ihgâ.

Rihgâ, 30. Dezember 1866.